

“Coneixia la mare com a mare en funcions, però no com a persona”

El cantautor Pau Riba (Palma de Mallorca, 1948), insígnia del moviment contracultural, ha publicat un llibre cridat a sorprendre: *Sa meu mare* (Ara Llibres), un homenatge a Mercè Romeva, la seva mare, i, sobretot, als últims anys de la seva vida i la mare que “descobreix” quan ja és vídua i les dificultats de mobilitat la impossibiliten. Nét de Carles Riba i Clementina Arderiu, segon d’una nissaga de nou germans, personatge polifacètic, en aquest llibre reflexiona al voltant dels nous –i encisadors– aspectes del caràcter de la mare, dona profundament religiosa, filla de Pau Romeva, ex-diputat i un dels fundadors d’Unió Democràtica.

Sa meu mare pot descol·locar pel to personal i confidenciat, però amb punxa i tal com raja, que hi adopta l’autor del llegendari disc *Diòptria*, que abans ja havia trepitjat viarany literaris: *Ena*, una novel·la publicada per Quaderns Crema; *Lletrrada*, un aplec de lletres de cançons; *Al·lolàlia*, un recull d’articles sobre jocs de paraules; i el poemari *Màximes maximalistes* i l’assaig *Nosaltres els terroristes*. Ara ha fet voltar el disc que va fer amb Pascal Comelade, *Mosques de colors*, per bé que explica que la crisi “ha afectat molt la música” i la programació de concerts. Troba que també en la música caldria una actitud més a “contracorrent”: “Només que agafis el canvi del clima, el boom demogràfic i l’exhauriment de les energies fòssils, fote-ho amb una olla i veuràs el brou que surt, però tots estem mirant cap a una altra banda”.

—Per què se sent cridat a escriure *Sa meu mare*?

—Per a mi va ser una experiència important, que m’ha fet canviar bastant el cap. A l’hora de jutjar el proïsme, he vist que cadascú té la seva lògica i la seva història, i que tot és molt respectable.

—És quan passa a conviure més amb la mare, en el tram final de la

JORDI PLAY

Personatge atípic i heterodox en el context de la música en català i icona de la contracultura, el mallorquí Pau Riba, autor també d’una considerable producció literària prèvia, fa una incursió sorprenent en la narrativa amb un llibre a tall d’homenatge, dedicat a sa mare, Mercè Romeva.

seva vida, que descobreix una altra mare?

—Descobreixo la mare. Diguem que coneixia la mare com a mare en funcions, però no com a persona, com a individu comandant la seva pròpia vida i la de tots els altres.

—De jove, la relació amb la mare és distant?

—Ella estava sempre a darrere el pare i intentava suavitzar les coses. El que em flipava era la seva manera ingènua de plantejar tot això. Després, quan em vaig fer més grandet i vaig començar a tenir unes idees pròpies i a fer el hippie, hi havia una distància. I després, quan jo vaig assolir la mateixa categoria que ells, és a dir, quan vaig tenir el primer fill, sí que hi va haver bastant tibantor. El meu fill el vaig tenir a Formentera, ells ens van venir a veure però gairebé semblava una expedició a l’Àfrica per anar a portar la cultura als pobres negres desgraciats. I després tot això es va anar congelant. No ho vam resoldre, ni ho vam intentar. A poc a poc ells van anar acceptant que jo era així i jo vaig acceptar que ells eren així. I així fins a bastant grandets, fins a ben bé els 50 anys. El meu pare va morir bastant abans que ella i és a partir d’aquest moment que la meua mare comença a sorprendre.

—Per què?

—Era bastant general pensar que, pobra dona, que sempre havia tingut el seu Jordi per resoldre-li-ho tot... Però no, va reaccionar esplèndidament i va començar a tenir una vida social important. Tot i amb això, la nostra relació continuava sent pràcticament la mateixa fins que li van començar a fallar els mecanismes de subsistència i nosaltres hi vam haver d’intervenir. I llavors va venir la història aquesta de fer-li els cangurs a diari, però com que érem nou [germans] era cada nou dies. I això va començar a trencar el gel que hi havia entre ella i jo. No era un gel, era una paret opaca o translúcida. Vam descobrir que les idees de cadascú

tenen una importància molt més relativa del que nosaltres pensàvem, o del que jo pensava.

—**Així, passa a entendre els mecanismes de funcionament de la mare?**

—La gran lliçó és, si tu compleixes amb tot, et deslliures d'haver-te de preocupar de tot. Vull dir, si conduïxes sense carnet i amb l'ITV caducat, has d'anar vigilant si trobes un guàrdia. En canvi, si tu vas amb tot en regla pots anar tranquil·lament i no preocupar-te de la conducció. Si la teva idea de complir amb la religió és fer-te parenostres i anar-te a confessar cada dijous i tu això ho tens complet, pots despreocupar-te d'aquesta qüestió.

—**Però en Pau Riba seria dels de sense carnet...**

—Sí, jo he sigut sempre un pirata i un cagadubtes i un buscador de veritats ocultes i tot el que sigui, sí. Suposo que per això em va frapar tant descobrir aquesta solidesa. És que jo crec que ni s'ho plantejava. "T'agrada aquest polític? De quin partit és, és d'Unió? Doncs m'agrada."

—**Ara, si hagués vist el cas Pujol o les posicions de Duran i Lleida què hauria dit?**

—Jo crec que ella s'hauria sorprès o no tant, però l'hauria exculpat. Sí, perquè, a més, en Pujol ha sortit a fer acte de contrició i a expiar culpes públicament. L'hauria sorprès bastant menys que a mi. Jo em vaig quedar de pedra, si vols que et digui la veritat, per contra. Com és possible que faci un error com aquest, tan palmari? No sé si l'error és tant estar-se oblidant ell mateix de la pròpia herència que no era prou certificada, o també que ho ha fet molt malament amb els fills. Més que un drama s'intueix una colla de consentits, malcriats i mal encaminats.

—**Ensenyeu un Pau Riba més tocant de peus a terra del que podria semblar...**

—Això sempre. Jo he fet molt el gamberro, sempre tenint en compte que practico la provocació com a cosa artística. És un tipus d'art, el de la provocació. Però a partir d'aquí, se m'ha convertit en un penja-robes i a mi em pengen el que vulguin.

—**Està una mica cansat que no el prenguin seriosament?**

—Estic una mica mosca, perquè al cap de tants anys... Si s'agafa la meva

obra no hi ha aquest component. Home, provocació potser una mica, però gamberrada, no.

—**Un llibre com aquest, que és un homenatge a la seva mare, creu que pot sorprendre?**

—No m'ha arribat, però ho he pensat que sorprendria. L'altre dia vaig agafar fent autoestop un xaval molt jove. Anava a un concert de la Fireluche i jo anava a fer una cançó amb ells. I tot de cop el xaval va dir: ah, el Pau Riba? Aquell de les calces, del Canet Rock... Aquesta és la imatge més potent que ha quedat de mi, que està quedant de mi, de moment [rialles]. Quatre crits i no sé què. Jo estic molt sorprès, perquè allò és per riure-se'n directament, jo sóc el primer que me ne'n foto. En canvi, jo sóc un tio molt racional, i a més a més, com ara es podrà comprovar, molt èticament i moralment encaminat per la família.

—**Com vol dir?**

—Que ens han *currat* molt de petits i la moral i la fe catòlica, i posar-se bé i fer-se les coses ben fetes. Tota la moral burgesa aquesta, cristiana.

—**Però, contra això, sí que s'hi ha rebel·lat, no?**

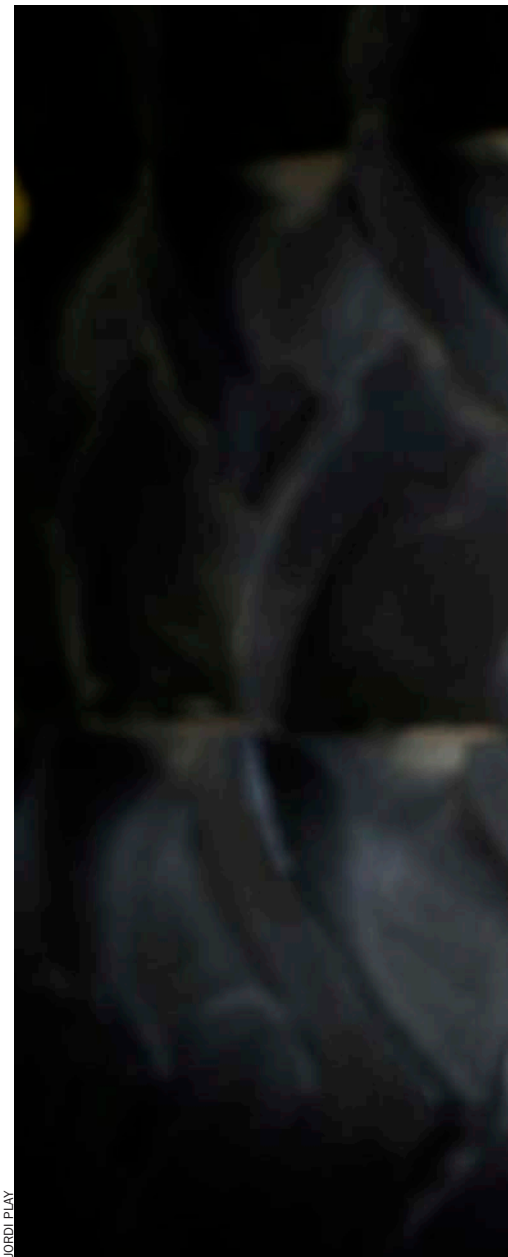
—Sí, però hi ha una cosa que va més enllà, i és l'ètica. L'ètica és una cosa molt seriosa, que avui ha perdut molts punts. Estic treballant un altre llibre sobre les meves idees ètiques, estètiques, polítiques i científiques.

—**Darrerament ha dit que el que tenia més ganes de fer era escriure... Sí?**

—L'escriure és el meu primer mitjà d'expressió. I si he arribat a la música ha sigut perquè vaig començar a escriure poemes i després els vaig musicar. Jo no he estudiat especialment literatura i, en canvi, em surt sol. No és broma quan dic això dels gens. Jo crec que el meu avi va haver de ser molt seriós i va estudiar molt, però com que ell ja ho va fer, jo ja no cal que ho faci. Llavors jo puc ser més gamberro i jugar més amb la pròpia literatura i el propi llenguatge que no pas ell.

—**En alguns moments el llibre sembla que es pugui llegir com una lliçó de la seva mare de com afrontar un món limitat...**

—Jo crec que són aquests caràcters. He vist molts vells que ughrr [emet el so de grunyar]. I en canvi, ella era tot el contrari, paciència, tranquil·litat. El fet

JORDI PLAY

de necessitar tant l'ajut dels altres li va fer néixer un *charme* especial. Pagava amb somriures i bon rotllo.

—**Vivim massa d'esquena als avis?**

—El problema és que vivim massa d'esquena a la natura. I els avis són una cosa natural, que no els pots digitalitzar tot de cop. Estem en aquesta cruïlla de passar d'una a dues realitats i de moment, no ens ho sabem muntar gaire bé.

—**Passar d'una a dues realitats?**

—Ara vivim dues realitats. Tenim l'espai digital i l'espai real. Això fa que ens oblidem que hi ha un món biològic que té unes normes. Estem trencant totes aquestes lleis. Fins i tot estem avorrint

la realitat biològica, l'estem anatematitzant. Ep, nen, no toquis a terra, no vagis descalç... Entre nosaltres i la realitat biològica sempre hi ha una capa o més de realitat artificial. Ja som ciborgs.

—El moment del rapte de la seva mare i la seva revifalla confirma que l'esperit es pot imposar a la matèria?

—Jo crec que sí. Cada vegada més estic intuïnt que potser la matèria no existeix, que tot és esperit, diferents concrecions de l'esperit.

—Viure els últims temps de la seva mare va ser una sacsejada molt gran?

—Va ser una sorpresa llarga i dilatada. He fet dues coses sobre la meva

mare: una cançó, que es diu “Mareta bufona”, que li deia “mare, quants anys tens? Diga-ho, compta-ho amb els dits”. Jo, de jove, tenia la sensació de tenir una mare que es comportava com una nena petita. I després, això d'ara. Tenen molt a veure aquests sentiments que jo vaig tenir en contra amb els que vaig començar a tenir quan la vida va començar a girar les tornes. Ella m'havia cuidat de petit, jo la cuidava a ella; ella em rentava el cul, jo l'hi rentava a ella. Llavors vaig començar a descobrir que els trets del meu caràcter estan trets directament de la meva mare.

—I això no ho sabia?

—No. En la màniga ampla i la paciència, m'hi assemblo. La meva mare era molt sofrerta. Jo, Déu n'hi do. Jo, quan he de patir, pateixo, però no munto *shows*.

—I de la banda del pare?

—N'he heretat la meticulositat, fer les coses ben fetes, ben acabades.

—Els cognoms Riba i Romeva han estat un pes?

—Romeva, no. Però Riba, sí. Jo vaig ser el nét d'en Carles Riba fins que no em vaig cagar en ell públicament. Però era una cosa tan general que al final vaig haver de fotre quatre crits.

Anna Ballbona